

Tomasz Pudłocki

Zakład Historii Kultury i Edukacji Historycznej
Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego
tomaszpudlocki@hoga.pl

Konferencja naukowa z okazji 200. rocznicy powstania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego

Streszczenie

Autor przedstawił sprawozdanie z konferencji naukowej, która została zorganizowana z okazji 200. rocznicy powstania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. Sesja odbyła się w dniach 9–10 grudnia 2015 r. przy współpracy Polskiej Akademii Umiejętności, Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Archiwum Nauki Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności. Zgromadziła międzynarodowe grono prelegentów, którzy w swoich wystąpieniach przedstawili różne aspekty działalności TNK. Pokłosiem obrad jest publikacja *Towarzystwo Naukowe Krakowskie w 200-lecie założenia (1815–2015). Materiały konferencji naukowej 9–10 grudnia 2015*, pod redakcją Jerzego Wyrozumskiego (Kraków 2016).

Słowa kluczowe: *Towarzystwo Naukowe Krakowskie • Polska Akademia Umiejętności • konferencja • historia nauki*

INFORMACJA O PUBLIKACJI		e-ISSN 2543-702X ISSN 2451-3202		 BRYLANTOWY MODEL OTWARTEGO DOSTĘPU
CYTOWANIE				
PUDŁOCKI Tomasz 2016: Konferencja naukowa z okazji 200. rocznicy powstania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. <i>Studia Historiae Scientiarum</i> 15, ss. 387–392. DOI: 10.4467/23921749SHS.16.017.6160 Dostęp online: http://pau.krakow.pl/SHS/shs-15-2016-17.pdf				
OTRZYMANO: 21.12.2015 ZAACEPTOWANO: 12.10.2016 OPUBLIKOWANO ONLINE: 24.11.2016		POLITYKA ARCHIWIZOWANIA Green SHERPA / RoMEO Colour	LICENCJA 	
WWW	http://pau.krakow.pl/Studia-Historiae-Scientiarum/ http://ejournals.eu/Studia-Historiae-Scientiarum			

Scientific conference on the occasion of the 200th anniversary of the foundation of the Kraków Learned Society

Abstract

The author submitted to print the report of the scientific conference which had been organized on the occasion of the 200th anniversary of the foundation of the Kraków Learned Society. The session was held in December 9–10, 2015 as a result of cooperation between the Polish Academy of Arts and Sciences, the Jagiellonian University as well as the Scientific Archives of the Polish Academy of Sciences and the Polish Academy of Arts and Sciences in Kraków. It brought an international group of speakers together to discuss in their deliberations the various aspects of the Cracow Learned Society. The outcome of the meeting is the publication *Towarzystwo Naukowe Krakowskie w 200-lecie założenia (1815–2015). Materiały konferencji naukowej 9–10 grudnia 2015*, edited by Jerzy Wyrozumski (Kraków, 2016).

Keywords: *Kraków Learned Society • Polish Academy of Arts and Sciences • conference • history of science*

Mijająca w 2015 roku dwusetna rocznica założenia Towarzystwa Naukowego Krakowskiego (przekształconego w 1872 roku w Akademię Umiejętności, a po zakończeniu I wojny światowej w Polską Akademię Umiejętności), stała się doskonałą okazją do przypomnienia roli, jaką pełniła ta instytucja w latach minionych oraz podkreślenia jej znaczenia dla rozwoju nauki polskiej. Wśród wielu inicjatyw, podejmowanych w roku jubileuszowym na szczególną uwagę zasługuje konferencja zorganizowana przez Polską Akademię Umiejętności, Uniwersytet Jagielloński oraz Archiwum Nauki Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności.

W dniach 9–10 grudnia 2015 r. w Dużej Auli PAU przy ul. Sławkowskiej 17 zgromadziło się liczne grono prelegentów i słuchaczy. Referujący przedstawili różne aspekty działalności Towarzystwa Naukowego Krakowskiego i powstałej na jego bazie Akademii Umiejętności. Obrady podzielone zostały na kilka sesji tematycznych, podczas których ukazano bogactwo dziedzictwa myśli naukowej i badań

prowadzonych w ciągu ostatnich dwustu lat przez uczonych różnych dziedzin reprezentowanych w ramach struktur TNK i PAU. Z toku obrad, poza refleksjami nad przeszłością oraz oceną mocnych i słabych stron współczesnej nauki polskiej, wynikają także wnioski, które pozwalają na nakreślenie jej potencjalnych kierunków rozwoju w przyszłości. Konferencję otworzył prof. Andrzej Białas – Prezes Polskiej Akademii Umiejętności, który powitał zaproszonych gości i oddał głos pierwszemu prelegentowi. Był nim prof. Andrzej Banach, emerytowany pracownik Instytutu Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wygłosił on odczyt na temat „Narodziny Towarzystwa Naukowego z Uniwersytetem Krakowskim połączonego”. Kontynuacją wywodów prof. Banacha był referat dra hab. Janusza Pezdy (Instytut Historii UJ), który przedstawił „Dzieje Towarzystwa Naukowego Krakowskiego z Uniwersytetem Jagiellońskim połączonego”. Z kolei dr hab. Piotr Biliński (Instytut Studiów Międzykulturowych UJ) omówił kulisy zerwania więzów łączących Towarzystwo Naukowe Krakowskie z Uniwersytetem Jagiellońskim w 1856 roku. Po przerwie prof. Piotr Hübner (emerytowany pracownik Instytutu Socjologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu) przedstawił odczyt na temat „Od Towarzystwa Naukowego Krakowskiego do Akademii Umiejętności”, a dr Marek Ďurčanský (Instytut Historii Uniwersytetu Karola w Pradze) mówił o roli Josefa i Hermenegilda Jirečkůw w staraniach o przekształcenie Towarzystwa Naukowego Krakowskiego w Akademię Umiejętności.

Poranne obrady zakończyły się otwarciem wystawy „Wznosząc gmach narodowej wiedzy” – 200. rocznica powołania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. Otwarcie odbyło się w Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie i zgromadziło wielu gości, których w gmachu przy ul. Św. Jana 26 powitała dr Rita Majkowska, dyrektor Archiwum.

Popołudniową sesję w budynku PAU otworzyło wystąpienie prof. Jerzego Zdrady (emerytowanego pracownika Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UJ) pt. „Relacje zagraniczne Towarzystwa Naukowego Krakowskiego – między Wschodem a Zachodem”. Dr Tomáš Pavliček (Instytut i Archiwum im. T. Masaryka Czeskiej Akademii Nauk) przedstawił referat pt. „Idea akademii narodowej w transferze kulturowym między Wiedniem, Krakowem a Pragą. Próby reformy Czeskiego Królewskiego Towarzystwa Naukowego – Josef Jireček i Josef Hlávka”.

Po tym odczycie wygłoszono referaty omawiające poszczególnych Komisji TNK oraz wkład przedstawicieli danych nauk w rozwój badań w Krakowie w XIX i XX w. Prof. Andrzej Borowski (Wydział Polonistyki UJ) przedstawił strukturę i osiągnięcia Komisji Bibliograficznej, prof. Halina Kurek (Wydział Polonistyki UJ) – Komisji Językowej, dr Monika Nowakowska-Zamachowska (Katedra Historii Medycyny UJ) – Komisji Balneologicznej, a prof. Jerzy Pawłowski (emerytowany pracownik Instytutu Systematyki i Ewolucji PAN) – Komisji Fizjograficznej Towarzystwa Naukowego Krakowskiego i Muzeum Przyrodniczego.

W drugim dniu obrad (10 grudnia) kontynuowano rozważania nad działalnością poszczególnych Komisji Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. Rozpoczął je prof. Julian Dybiec (emerytowany pracownik Instytutu Historii UJ), przedstawiając losy Komisji Historycznej. Następnie prof. Jan Chochorowski (Instytut Archeologii UJ) wygłosił referat pt. „Między archeologią, antropologią i prehistorią – krakowskie środowisko naukowe z czasów transformacji Towarzystwa Naukowego Krakowskiego w Akademię Umiejętności wobec problemu pochodzenia człowieka i jego kultury”. Prof. Andrzej Kajetan Wróblewski (wiceprezes Polskiej Akademii Umiejętności, emerytowany pracownik Wydziału Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego i były rektor tego uniwersytetu) omówił znaczenie nauk matematyczno-fizycznych w Towarzystwie Naukowym Krakowskim, prof. Andrzej Kotarba (Wydział Chemii UJ) – osiągnięcia chemików w ramach TNK, prof. Adam Malkiewicz (emerytowany pracownik Instytutu Historii Sztuki UJ) – problemy ochrony i konserwacji zabytków oraz nauki o sztuce podejmowane w TNK, a dr Marzena Woźny (Muzeum Archeologiczne w Krakowie) – prace archeologów w Towarzystwie Naukowym Krakowskim.

Po przerwie w obradach rozstrzygnięto wyniki konkursu wiedzy o Towarzystwie Naukowym Krakowskim i wznowiono pracę w ramach ostatniej, czwartej sesji. Jako pierwszy zaprezentował swoje tezy mgr Marcin Maciuk (Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie), mówiąc o problemie ofiarodawstwa na rzecz Towarzystwa Naukowego Krakowskiego w świetle materiałów archiwalnych. Mgr Małgorzata Kremer (Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie) przedstawiła meandry działalności wydawniczej TNK. Dr Karolina Grodziska (Bi-

bioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie) omówiła początki Biblioteki Towarzystwa Naukowego Krakowskiego (1856–1872), a dr Rita Majkowska (Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie) – fenomen powstania i funkcjonowania archiwum Towarzystwa Naukowego Krakowskiego.

Ostatnią część obrad kontynuowano po krótkiej przerwie. Otworzył ją prof. Ryszard Gryglewski (*Collegium Medicum* UJ), który przedstawił zagadnienie „Wokół sprawy *Przeglądu Lekarskiego* Towarzystwa Naukowego Krakowskiego”. Dr hab. Ewa Danowska (Instytut Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach) wygłosiła referat pt. „Władysław Seredyński i jego pierwszy katalog rękopisów Towarzystwa Naukowego Krakowskiego”, a mgr Joanna Dziewulska (Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie) – „Rękopisy Biblioteki Tulczyńskiej w zbiorach Towarzystwa Naukowego Krakowskiego – problem rozproszenia kolekcji”.

Obrady zakończył prof. Jerzy Wyrozumski (były Sekretarz Generalny PAU i emerytowany pracownik Instytutu Historii UJ). Dokonując ich podsumowania, zwrócił uwagę na znaczenie trwającej przez dwa dni sesji i potrzebę nie tylko przypominania, ale i prowadzenia dalszych badań nad dziedzictwem myśli i osiągnięć naukowych Krakowskiego Towarzystwa Naukowego oraz, powstałej na jego fundamencie, Polskiej Akademii Umiejętności.

Referaty wygłoszone podczas dwudniowych obrad zostały opublikowane w wydawnictwie pt. *Towarzystwo Naukowe Krakowskie w 200-lecie założenia (1815–2015). Materiały konferencji naukowej 9–10 grudnia 2015*, pod redakcją Jerzego Wyrozumskiego (Kraków 2016).

Konferencja była niezmiernie udanym przedsięwzięciem. Jej prelegentom udało się umiejętnie pokazać bogatą działalność organizacyjną i badawczą TNK, jak również podkreślić jego trwałą związek z Akademią Umiejętności.

Bibliografia

DYBIEC Julian

1993: *Polska Akademia Umiejętności 1872-1952*. Kraków: Wydawnictwo „Secesja”. ISBN: 8385483721.

Tomasz Pudłocki

Konferencja naukowa z okazji 200. rocznicy powstania Towarzystwa...

GRODZISKI Stanisław

2005: *Polska Akademia Umiejętności 1872 – 1952 – 2002*. Kraków: Polska Akademia Umiejętności. ISBN: 8360183015.

WYROZUMSKI Jerzy (red.)

2016: *Towarzystwo Naukowe Krakowskie w 200-lecie założenia (1815–2015). Materiały konferencji naukowej 9–10 grudnia 2015*. Kraków: Polska Akademia Umiejętności. ISBN/ISSN 9788376762388.